

Tredje kapittel

Der gamle minner får et fysisk uttrykk, en alternativ form for framdrift oppdages og fortelleren endelig får mat.

Det var bare meg, båten og havet. Og en ting til. Noe jeg ikke kunne se. Noe jeg ikke kunne sette navn på. Jeg så rundt meg i båten, prøvde å finne ut hva det var, men alt jeg kunne se var normale båtting: seil, båtshake, fiskesnøre. Ingenting utenom det vanlige. Ingen sprekker, ingen lekkasje. Men noe gjorde meg urolig. Noe som var mindre enn en tanke, svakere enn et minne. En fornemmelse. En fornemmelse av tanken på et minne.

*

Vi graver med fingrene i jorda.

Vi har jord i fjeset og jord mellom tærne. Det er høst. Vi har støvler på oss, og ullgensere, og alt er

fullt av jord. Jorda gir etter for fingrene og klatrer opp under genserermene, helt opp i halsen.

Mikkel drar opp en kålrabi.

Først har han løsna den under, så har han tatt tak i kårabiblekkene og dratt den rett opp.

Jeg skjønner at det er det vi holder på med.

Drar opp kålrabi.

Til da har jeg trodd vi gravde i jorda bare fordi vi likte det. Nå skjønner jeg at vi graver med en hensikt.

– Er det lov, spør jeg.

– Hvem skulle nekte vårs?

– Bonden?

– Jævla pikkbonde.

Det avgjør saken. Jeg tar tak i blekkene med begge hender og drar kårabien opp. Jeg kjenner den slipper taket i jorda og blir min. Vi holder fram hver vår kålrabi og sammenlikner. Mikkel nikker anerkjennende. De er like store.

– Hva gjør vi med dem, spør jeg?

– Eter dem!

Vi forsøker. Vi gnir av jorda på genseremagene og setter mjælketenna i rotfrukten. Den er hard og

kald. Jeg aner ikke om det smaker godt eller dårlig. Jeg venter på et hint fra Mikkel.

– Det smaker faen!, sier Mikkel.

Jeg nikker og er enig. Jeg har ikke lov å si faen, men jeg er helt enig. Mikkel slipper kålrabien ned på bakken og spyttter på den.

– Vi kan steke den, sier jeg plutselig.

Jeg vet ikke hvor det kom fra. Unda fra kanskje. Som ei bølge som ruller gjennom kålrabiåkeren og kaster meg opp i lufta. Det kiler i magen.

– Hvor?

– På Farfars bål.

Plutselig er initiativet mitt. Det er jeg som har makten og æren og Mikkel lar seg villig lede inn i fristelsen. Jeg rir på kålrabibølga tvers i gjennom åkeren og bort til Farfars bål. Farfars bål har ligget og vokst hele sommeren til en svær, sammenfiltra haug med kvist og søppel og planker. Det skal ikke brennes før neste uke, med bistand av onkel Jan og hele storfamilien, men det gjør ikke noe for foreløpig har jeg bare oppdaga den rent idemessige forbindelsen mellom stekt kålrabi og bål. Detaljene er ikke så viktige. Vi leker jo.

– Har du fyrstikker?

– Nei, svarer jeg lykkelig, men så kommer jeg på at fyrstikker er fint å ha når man brenner bål. Det gjør leken enda mer virkelig.

– Det gjør ikke noe, sier Mikkell. Jeg har lighter.

Vi rasker sammen tørt gress og løv og fyrer opp i et hjørne av det store bålet. Ilden gir seg til å ete ribsbuskkvister fra i vår og det blir en akkurat passe stor flamme å steke kålrabi på. Vi setter oss på hvert vårt bildekk og steker kårabien på spidd.

Dekka har Farfar bytta til seg borte på tanken for ei kasse sommerepler og litt plantegift. De er for å få bålet til å brenne ekstra godt. Eller hvis det skulle regne. Men de er gode som lenestoler også. Jeg lener meg tilbake i michelinlenestolen og kjenner på høsten. På ryggen er det kaldt, men på maven varmer bålet. Rundt oss er det varme høstfarver. Rødt og gult og svart. Det er fint.

Kårabien smaker søtt og varmt og litt svidd.

– Jævlig godt, sier Mikkell.

Jeg nikker.

– Hva smaker det?

– Godt.

– Du tør ikke si jævlig.

– Jo.

– Nei, for du er redd for mora di.

– Nei!!

– Si hva det smaker da.

– Jævlig godt, sier jeg og kjenner kålrabibølga svinge meg opp i lufta igjen. I dag er alle ting mulig.

– Vi brenner et dekk, sier Mikkel. Kan vi det?

Han spør meg!

– Klart vi kan det, sier jeg.

– Vi skal ikke spørre noen som bestemmer?

– Jeg bestemmer, sier jeg, og så kaster Mikkel et dekk på varmen. Og det samme gjør jeg. Og Mikkel kaster et til og jeg et til til alle sju gummidekka ligger inne i bålet som har blitt stort og varmer som en ovn og tjukk svart røk stiger helt opp til himmelen og et sted langt borte høre jeg Mor rope og Farfar kommer haltende på stokken sin, men han forsvinner i en svart røyksky som legger seg rundt oss og lukter vondt og stikkende ...

Og så stanser motoren.

*

Ei stripe svart røk henger etter båten og etterhvert som farkosten siger stadig langsommere framover tar røken oss igjen og slår seg til ro i cockpiten.

– Takk for sist, sier røken.

Jeg verdiger den ikke et svar.

– Gjett hvem som har dumma seg ut – igjen, fortsetter røken.

Jeg svarer ikke, men forsøker å vifte den uønska passasjeren bort med jakka. Av en eller annen grunn blir den bare tettere av det.

– Det blir fire dagers husarrest og inndratte lompepenger resten av året, gliser røken.

Jeg forsøker å starte motoren, men det nytter ikke.

– Vet du hva du er nå?

Jeg vet hva som kommer.

– Gutten i røken!

Jeg strekker meg etter storseilfallet. Jeg har jo kjøpt seilbåt. Hvem trenger motor!

– Du kan bare gi opp. Se på meg.

Jeg ser på røken. Den henger urørlig i kveldstill. Her er ikke en lufting å spore. Jeg lar seilet være.

–Jadda, sier røken selvtilfreds og speiler seg i akterlanterna, men her er det vel fint? Nå skal vi riktig kose oss og mimre om gamle dager. Husker du huset som brant?

Jeg har ingen planer om å huske huset som brant.

–Noen som hadde tømt askebeget i papirkurven?

Jeg svarer fortsatt ikke.

–Som det brant! Og så fine farver jeg hadde! Det må ha vært kjemikalier i det huset, tror du ikke?

Røyken snor seg konspiratorisk rundt rorpinnen.

–Og enga på herregården? Hvem var det som tente bål der? Midt i tørreste sommeren? Speidergutter har jeg hørt.

Men jeg hører ikke etter. Jeg stirrer på rorkulden.

–Og tegneseriene til broren din? Som du fyrte i ovnen med? Hva hadde de vært verdt i dag? Du er litt av en pyroman. En skarve totaktsmotor er jo ingenting.

MAN KAN VRIKKE SEG FRAM MED
RORET!

Jeg har lest det i ei bok engang. Den hadde grønn rygg som det sto GGB på. Jeg leste den mens jeg satt i husarrest. Noe om en gutt som ikke hadde årer, men vrikka seg fram over et sund. Det er ingen grunn til ikke å prøve. Teori er til for å testes i praksis.

Jeg drar rorpinnen hardt til meg. Og skyver den fra meg igjen. Røken ser overraska på meg. Jeg fortsetter. Drar. Skyver. Drar og skyver. Røken snuser nysgjerrig på akterstavnen. Så oppfatter den hva som er i ferd med å skje.

–Hei! Vent på meg! Vi har ikke snakka om stormkjøkkenet! Da du svidde håret av kjæresten din ...

Det virker! Den gråsvarte røkskya har glidd helt ut av båten og ligger flere favner akterut. Den ser på meg med et foruretta uttrykk. Om den fortsatt har noe å si vet jeg ikke. Jeg sluker frisk luft og lar røk og barndomsminner fare.

Skjønt fare er sterkt sagt. Sige, er mer presist.

Det vil ta dagevis å krysse fjorden på denne måten. Møysommelig får jeg snudd båten rundt. Langt der inne kan jeg skimte Martins brygge, den gule bøya og noen småprikker som kaster hverandre i vannet.

Jeg har det da ganske bra her ute? Jeg ønsker vel egentlig ikke å være noe annet sted. Jeg legger meg tilbake i båten, ser på himmelen og vrikker meg ytterst langsomt tilbake mot land.

*

Jeg har det forresten ikke *så* bra. Jeg kommer på at jeg er sulten, og når jeg først husker det så blir det mye verre. Jeg tenker på alle fortellinger jeg har lest om skipbrudne som har drevet rundt på havet uten mat og vann til de var så desperate at de drakk sin egen urin eller trakk lodd om hvem som skulle ofre seg for å redde de andres liv. Jeg er alene og er heldigvis ikke pissatrengt.

Går det an å spise seg sjøl?

Hvis man er veldig, veldig sulten? Så sulten at en holder ut ubehaget ved å ta et jafs av sin egen skulder eller rumpe? Ville det ha noen hensikt?

Det ville jo ikke tilføre kroppen noe som ikke var der fra før. Hverken proteiner, energi eller vitaminer. Det ville kanskje stille sulten der og da, men desto sultnere ble man vel når kroppen skulle vokse og erstatte det som var blitt borte?

Altså er det meningsløst å la seg friste av sin egen kropp, næringsmessig sett?

Ikke sant?

Noe svar får jeg aldri, for nå ringer telefonen. Det er Martin.

– Hva er det du holder på med der ute?

Det er litt vanskelig å svare på.

– Brenner motoren?

– Motoren?

– Du har jo drevet rundt i ei røyksky i en halvtime.

– Når du nevner det ...

– Det var merkelig.

– Ja ikke sant?

– Den fungerte helt fint i fjor.

– Er det lenga sia du bytta impeller?

Det ble stille i den andre enden. Det var åpenbart at han ikke visste hva en impeller var. Det gjorde ikke jeg heller så det var vanskelig å få noe mer ut av temaet.

– Har du lyst til å prøve en annen?

– En annen båt?

– En annen motor.

Jeg trakk på det.

– Denne går aldeles nydelig. Jeg prøvekjørte den i regnvannstønna i går. Bare sitt helt rolig så kommer jeg og henter deg.

Og så kom Martin.

Martin som jeg hadde forlatt for en time sia og aldri trodde jeg skulle se igjen. Roeren Martin. Jeg ville befri ham for det praktiske livs fortredeligheter. Jeg angra allerede.

Han slengte en tauende ombord og så rodde han tilbake til Askerlandet med meg på slep. På brygga lå den nye motoren og venta: En trehesters kortstamma Johnson. Jeg så mistroisk på den. En gang eide jeg femogtretti brølende gamper med samme etternavn. Bare tre?

Havet

– Starter den?

– Det er klart den starter.

– Den ser gammel ut.

– Den er ikke så gammel. Jeg vet ikke helt. Den fulgte med båten.

– Denne båten?

– Nei, den forrige.

Vi skrudde den nye, gamle motoren fast ved sida av den gamle, gamle motoren og Martin grep startsnora. Jeg holdt ham tilbake.

– Vent, sa jeg, er det sikkert at den starter?

– Selvfølgelig starter den.

– Gjør du om handelen hvis den ikke starter?

Han nølte et øyeblikk.

– Ja, ja det er klart jeg gjør. Du skal da ikke kjøpe båt uten motor!

– Hvor mange drag?

– Tre!

Så lot jeg Martin dra i snora.

*

Han dro en gang. Motoren var fullstendig død.

Han dro en gang til. Vi hørte kanskje et svakt struperasp fra tenningsmekanismen. Så var det stille igjen.

– Merkelig.

Martin tørka svetten av henda, la venstrehanda på motorlokket, telte – eller ba – lydløst inne i seg og dro for tredje gang.